

Bediüzzaman'a göre din ve milliyet

“İrk mı önemli, hamiyet-i milliye mi, yoksa din kardeşliği mi önemli ve üstündür?”

Allah katında tek üstünlük, Allah korkusundaki ve ahlâk güzelliğindeki üstünlüktür.¹ İnsanlar da bu değerleri üstünlük değeri sayarlarsa ne âlâ! Aksi takdirde insanların değer verdikleri başka üstünlüklerin Allah katında ve hakikatte hiç ehemmiyeti yoktur. Ne ırk üstünlüğü, ne gösterişte kalan bir vatanseverlik, ne para, ne mal, ne makam, ne başka bir dünya üstünlüğü!... Bu üstünlükler kabir kapısına kadardır. Kabir kapısından sonra bu üstünlükler geçersizdir, orada sadece ahlâk üstünlüğü geçerlidir. Âhirette tek geçer akçe güzel ahlâktır!

Neden ırklara ve kabilelere ayrılarak yaratıldık? Irklar arası üstünlük kavgası verelim diye mi? Kabileler arası husûmet çıkaralım, kavga yapalım, kan dökelim diye mi? Hayır.

Birbirimizi tanıyalım, tanışalım, kaynaşalım, sevelim, birbirimize yardımcı olalım ve kolaylık sağlayalım diye ırk ırk, kabile kabîle, boy boy, sınıf sınıf yaratıldık. Kur'ân-ı Kerîm, “Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık; sonra da, birbirinizi tanıyıp kaynaşasınız ve aranızdaki münasebetleri bilersiniz diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık.”² buyuruyor. Bu âyeti Üstad Bediüzzaman Hazretleri şöyle tefsir ediyor: “Sizi tâife tâife, millet millet, kabîle kabîle yaratmışım; tâ birbirinizi tanımalısınız ve birbirinizdeki hayat-ı içtimâiyeye âit münâsebetlerinizi bilersiniz, birbirinize muâvenet edersiniz. Yoksa sizi kabîle kabîle yaptım ki, yek diğerinize karşı inkâr ile yabânî bakasınız, husûmet ve adâvet edersiniz değildir.”³

Bediüzzaman'a göre, nasıl ki bir ordu fırkalara, fırkalar alaylara, alaylar taburlara, bölüklere, takımlara ayrılır. Ta ki her neferin muhtelif ve farklı sorumlulukları, görevleri ve vazifeleri belirlensin, bilinsin, tanınsın ve ordunun fertleri görevlerini eksiksizce yerine getirsın, vatan ve millet düşman hücumundan korunsun. Yoksa bu ayrılma ve bölünme bölükler arası kavgaya, taburlar arası husûmete, alaylar arası düşmanlığa, fırkalar arası sürtüşmeye yarasın diye yapılıyor değildir.

Aynen bunun gibi, İslâm toplumları kabilelere, ırklara ve taifelere ayrılmıştır. Fakat binlerce birlik yönleri vardır. Hâlıkları birdir, Rezzâkları birdir, Peygamberleri birdir, kibleleri birdir, kitapları birdir, vatanları birdir.... Böyle binlerce birlik bağları içindedirler. İşte bu kadar birlik bağı, Müslümanlar arasında uhuvveti, kardeşliği,

muhabbeti ve birliği gerektiriyor. Demek insanlar bu âyetin ifade ettiği gibi kabilelere ve taifelere tanışmak ve yardımlaşmak için ayrılmıştır. Yoksa birbirini küçük görmek, inkâr etmek, yok saymak, asimile etmek, sömürmek, güçsüz olanı ezmek ve kaynaklarını kurutmak ve birbirine düşmanlık üretmek için kabilelere ayrılmış değıllerdir.

Milliyet fikrinin iki kısım olduğunu beyan eden Bedüzzaman Hazretleri, bunlardan birinin menfi, uğursuz ve zararlı olduğunu, başkasını yutmakla beslendiğini ve diğelerine düşmanlık etmekle devam ettiğini, bu anlayışın kalıcı düşmanlıklara ve toplumlar arası huzursuzluklara sebep olduğunu kaydeder. Kur'ân'ın "cahiliyet taassubu"⁴ dediğı, Peygamber Efendimiz'in de (asm), "İslâmiyet, cahiliyetten kalma ırkçılık ve kabileciliğı kaldırmıştır."⁵ Hadis-i şerifi ile işaret buyurduğı taassup böyle menfi ve zararlı ırkçılıktır. Müsbet ve mukaddes İslâmiyet milliyeti ise, ona ihtiyaç bırakmıyor.

Üstad Saîd Nursî Hazretlerine göre, milliyet fikrinin ikinci kısmı müsbet milliyettir. Müsbet milliyet, her toplumun kendi iç bünyesini sevmesi, yükselişini istemesi ve bunun için gayret etmesi demektir. Hamiyet-i milliye namıyla, her ferdin başka milletlere zarar vermeden kendi milletinin menfaatlerini takip etmesi elbette hakkıdır ve bu gayret zararsızdır. Bu gayreti İslâmiyet reddetmez. Bu gayret yardımlaşmaya, dayanışmaya ve güç birliğine de sebeptir. İslâm kardeşliğini güçlendirir.

Bedüzzaman'a göre milliyet fikri, İslâmiyete yardımcı olmalı, kale olmalı, zırh olmalı; fakat dînin yerine geçmemelidir. Çünkü İslâmiyet'in verdiğı uhuvvet ve kardeşlik içinde "bin kardeşlik" vardır. Din kardeşliğı berzah âleminde ve beka âleminde de kalıcıdır, yaşanmaya devam edilir. Onun için milliyetçilik ne kadar güçlü de olsa, İslâm kardeşliğinin ancak bir perdesi hükmüne geçebilir. Yoksa İslâm kardeşliğini bırakıp, yerine milliyetçiliğı koymak, büyük hatadır; kalenin taşlarını kalenin içindeki elmas hazinesinin yerine koyup o elmasları dışarı atmaktan farksız bir ahmaklık ve cinayettir.

Dipnotlar:

1. Hucurât Sûresi: 13
2. Hucurât Sûresi: 13
3. Mektûbât, s. 309
4. Fetih Sûresi: 26
5. Keşfü'l-Hafâ, 1/127